

Datum
5 juni 2014

Onderwerp
brief over het ambt

‘De kerk heeft een hart en een ziel.
Die kan overal kloppen.
Het gaat erom die hartklop te horen.’

Aan u als plaatselijke gemeente

Beste gemeenteleden,

Ze zijn er al eeuwenlang in onze kerk: predikanten, ouderlingen en diakenen. Ambtsdragers, noemen we ze. Een tijdje geleden maakte ik een rondje langs een aantal kerkenraden om te vragen hoe het vandaag de dag met de ambtsdragers en hun ambt stond. Dat leverde veel mooie en ontroerende verhalen op. Maar ook verhalen van moeite en zelfs verdriet. Wat dat laatste betreft: in de synode hebben we het over ‘knelpunten en uitdagingen’ rond het ambt gehad. Dat zegt genoeg. ‘We hebben een nieuwe ambtstheologie nodig’, werd toen zelfs gezegd.

Dat laatste zou best kunnen, maar we kunnen het paard ook achter de wagen spannen. Volgens mij hebben veel vragen over ‘het ambt’ vooral te maken met de vraag wat eigenlijk een kerk, een gemeente is. Je kunt je wel druk maken over het ambt, maar wat helpt dat, wanneer we het zicht op wat een gemeente is kwijt zijn? Om het maar eerlijk te zeggen: ik heb het idee dat dit laatste een gevaar is dat niet denkbeeldig is. En daarom schrijf ik u deze brief. Ik beschouw deze brief zelfs als de basis voor alle brieven die ik over het ambt schrijf.

De kerk

Er bestaat nog steeds een hardnekkig beeld om bij kerk te denken aan de organisatie, het gebouw, regelingen, financiën, enzovoort. Natuurlijk is een kerk ook een organisatie, maar daarmee heb je de kern niet te pakken. De kerk is in de eerste plaats een geloofsgemeenschap, een samenleving van zusters en broeder in Christus’ naam. Midden in de wereld bevindt zich een gemeenschap van mensen die leerling van Jezus zijn. De kerk is niet begonnen als organisatie maar als een levende gemeenschap. Lees maar wat er over de eerste gemeente in de Bijbel staat:

De leerlingen van Jezus ... bleven trouw aan het onderricht van de apostelen, vormden een gemeenschap, braken het brood en wijdden zich aan het gebed (Hand. 2:42).

De inhoud

Deze tekst helpt om de kerk onder het stof van de gewoonte tevoorschijn te laten komen. Het staat er met zoveel woorden dat die eerste kerk een geloofsgemeenschap is. Hoe die gemeenschap er precies uitzag, staat er niet bij. Wel horen er een paar dingen bij, die wezenlijk zijn, en waar een kerk mee staat of valt. Daarom leg ik die graag aan u voor. Er staat dat de leerlingen van Jezus trouw bleven aan het onderricht van de apostelen. Wat moet je je daar bij voorstellen? Bijvoorbeeld dit: één van de apostelen, Petrus, had net een preek gehouden over Jezus. Hij verkondigde dat Jezus aan een kruis was geslagen maar door God tot leven is gewekt. ‘Hij is door God als Heer en Messias aangesteld’. Dat raakte de toehoorders diep. Velen bekeerden zich en gingen in deze Jezus geloven. Zo is het nog steeds. Wat is de kerk? Dat is een dak boven het evangelie. Onder dat dak komen we samen om te horen wat nergens anders te horen is. Over Jezus, die bereid was aan het kruis te gaan, die is

opgestaan en die ons raakt door de heilige Geest. We horen er woorden van apostelen en profeten die ons hart laten branden en die ons de schellen van de ogen doen vallen. Een kerk is eenvoudigweg een plaats om die woorden te horen en de betekenis ervan steeds dieper op je te laten inwerken.

Het brood

Dan wordt er ook gesproken over het *breken van het brood*. Wat een prachtige uitdrukking. De kerk is een plaats van ontmoeting en dat doe je bijvoorbeeld door samen 'het brood te breken', te eten dus. Met een heuse kookdominee in onze kerk komen we er steeds meer achter hoe belangrijk dat is. Je kunt bij die uitdrukking ook denken aan het heilig avondmaal. We delen *brood en wijn* en worden zo verbonden met het lichaam en het bloed van Christus. De Heer heeft ons deze uniek tekenen geschonken en hij heeft ons aangemoedigd dit brood en deze wijn met elkaar te blijven delen tot de dag dat hij terugkeert. Voor het gevoel van veel mensen zijn we in onze protestantse kerken erg 'praterig'. Rond de tafel van de Heer worden we stil. Daar geven we onszelf aan de Heer en daar ontdekken we elkaar opnieuw als broeders en zusters.

Het gebed

Ten slotte wordt het gebed genoemd. Ook dat is wezenlijk voor een kerk. Het is de plaats om je te concentreren op waar het ten diepste om gaat en je hart te openen voor God. In een hectische wereld waarin van alles op ons afkomt, ook in onze huizen, komen we bij elkaar om stil te worden voor God. Om God te aanbidden als de Eeuwige en Hem te danken voor al zijn goede gaven. Om te vragen om vergeving en vernieuwing. Om voor elkaar te bidden, soms heel persoonlijk, maar ook voor de mensen om ons heen, dichtbij en veraf.

Vele vormen

Dit is kerk. Een geloofsgemeenschap die leeft door het evangelie, door de tekenen van Christus en door het gebed. Daar heb je nu een kerk voor nodig. Misschien moeten we die kerk opnieuw ontdekken. Vaak zien we door de bomen het bos niet meer. Dat veel mensen afknappen op de kerk komt misschien omdat er veel organisatie is en weinig hart, veel instituut en weinig ziel. De kerk opnieuw ontdekken, dat is de kerk van een kerkdienst op zondagmorgen onder leiding van een dominee. Maar het is ook een gespreksgroep van jongeren die spreken over geloof en leven. Het is een groep gemeenteleden die in een koor zingen. Het is een huisgemeente waar de Bijbel wordt gelezen. Het een groep gemeenteleden die helpen bij de voedselbank. Dat alles kan overal: in kerken, in huizen, in zaaltjes, in een kroeg. De kerk heeft een hart en een ziel. Die kan overal kloppen. Het gaat erom die hartklop te horen.

Ambt van alle gelovigen

Aan het slot van deze brief wil ik graag nog iets kwijt. Ik gaf eerder aan dat we het in onze kerk over de ambten hebben, over de predikant, de ouderling en de diaken. Het eerste echter dat je over het ambt moet zeggen, is dat elke gedoopte christen een ambt heeft. Dat noemen we in onze kerk het ambt van alle gelovigen. U bent geen onmondige gelovigen die worden bediend door ambtsdragers. Door de Geest weet u van God en bent u medewerkers van God. *Priesters en koningen* noemde Petrus de gemeenteleden (1 Petr. 2:9). En Paulus had het over de gaven van de Geest die aan iedereen worden uitgedeeld. Met die gaven dienen we elkaar. We troosten elkaar, bouwen elkaar op en helpen elkaar om samen gemeente te zijn, naar binnen en naar buiten. Er is dus een *ambt van alle gelovigen*. Vervolgens zijn er ook bijzondere ambten. Daar heb ik het nog wel in een andere brief over.

Een aantal gemeenten ken ik van dichtbij, de meeste niet. Ik hoop dat u, ook als het tij tegenzit, met elkaar de kerk als geloofsgemeenschap opnieuw mag ontdekken. En dat u opnieuw het voorrecht ervaart van die gemeenschap een levend lid te mogen zijn. Ik wens u daarbij veel Geest en kracht toe.

Met vriendelijke groet,

Dr. Arjan Plaisier,
scriba van de generale synode van de Protestantse Kerk in Nederland

Bezoek ook
onze website:
www.pkn.nl/ambt

REACTIES NAAR

synodesecretariaat@pkn.nl
of
Dr. A.J. Plaisier
Postbus 8504
3503 RM Utrecht

Datum

5 juni 2014

Onderwerp

brief over het ambt

‘Een kerkenraad stimuleert de gelovigen om de gaven die God hen gegeven heeft tot ontplooiing te laten komen. Wie weet kan het daarom wel met minder kerkenraadsleden.’

Aan de kerkenraad

Beste leden van de kerkenraad,

U bent de kerkenraad van een van de plaatselijke gemeenten van de Protestantse Kerk, waar u leiding aan geeft. Ik weet niet hoe het u vergaat als kerkenraad. Bent u voltallig, lukt het u om kerkenraadsleden te vinden, vindt u voldoening in uw werk? Met hoeveel hoop of juist zorg verricht u uw werk? Ik hoor daar veel verschillende verhalen over. Het maakt nogal wat verschil of je een kerkenraad van 25 ambtsdragers hebt en gemakkelijk opvolging vindt of dat je met 7 ambtsdragers aan tafel zit, die er al heel lang zitten, omdat er geen anderen te vinden zijn. Of je leiding geeft aan een gemeente waar zondag de kerk vol zit of aan een gemeente die krimpt. Of er spanning is of harmonie. Maar ondanks alle verschillen merk ik wel dat we overal in onze kerk de vanzelfsprekendheden voorbij zijn. Alleen maar op de oude voet doorgaan is er niet meer bij. Ik ben ervan overtuigd dat het tijd is om de vraag te stellen waar een kerkenraad ook weer voor is. Ik doe in deze brief een poging daar iets van te verwoorden.

Een bestuur?

Ik hoor nogal eens de opvatting: ‘De kerkenraad is een *bestuur*. De kerk is een organisatie en dus heb je een bestuur nodig. Toevallig heten de leden ervan ambtsdragers. We moeten er niet meer van maken dan het is’. ‘Gewoon een bestuur’ vind ik onbevredigend. De gemeente is toch ook niet ‘gewoon een vereniging’? In een brief aan de gemeente heb ik onderstreept dat een gemeente een geloofsgemeenschap is van broeders en zusters die samenkomen in Jezus’ naam. Een kerkenraad die dat vergeet, verliest zich in organisatie. De kerkenraad is voor alles bedoeld om de gemeente te helpen echt een *geloofsgemeenschap* te zijn en te blijven.

Bij het heil bewaren

In de kerkorde van onze Protestantse Kerk klinkt dat wat plechtiger: de ambten zijn ervoor ‘om de gemeente bij het heil te bepalen’. Waar bent u voor? Om erop toe te zien dat de gemeente die aan uw zorgen is toevertrouwd blijft bij de ‘genade en vrede’ waar elke kerkdienst mee begint. Om erop toe te zien dat de gemeente werkelijk gemeente van Christus blijft. Dat er geen ‘ander evangelie’ wordt verkondigd, dat ons uitlevert aan een vreemde heerschappij of aan onszelf. Dat de gemeente niet een naar binnen gekeerd gezelschap wordt, dat alleen maar aan zichzelf denkt, maar getuige blijft van God, in woord en daad. Dat het niet ieder voor zich is, maar dat we leren omzien naar elkaar. Daar ziet u op toe. De kerkenraad heeft als doel om de gemeente *christelijke* gemeente te laten blijven. Om *die* kwaliteit te bewaken.

Supervisie

Ik bedacht dat het wat gedragen ‘er op toezien’ ook vertaald kan worden met *supervisie*. Misschien dat niet iedereen zo weg is van dit woord. Toch gebruik ik het. Vooral omdat daar de idee van *begeleiding* in doorklinkt. Daarmee wordt duidelijk dat ‘toezien op’ niets te maken heeft met heerszucht. De kerkenraad begeleidt individuele gemeenteleden en de geloofsgemeenschap als geheel om in het spoor van Jezus te blijven.

Toezien op of supervisie houdt nog iets in. Het betekent: niet alles zelf willen doen. Een kerkenraad is er niet voor bedoeld om in plaats van de gemeente te handelen. Soms lijkt het daarop. Dan heb je vanzelfsprekend steeds meer kerkenraadsleden nodig. Alsof alleen ouderlingen aan pastoraat mogen doen en alleen diakenen aan barmhartigheid. Alle gedoopte leden dragen een ambt. Ook zij kunnen aan pastoraat en diaconaat doen. Een kerkenraad stimuleert de gelovigen om de gaven die God hen gegeven heeft tot ontplooiing te laten komen. Wie weet kan het daarom wel met minder kerkenraadsleden. In de gesprekken over het ambt is de moeite om ambtsdragers te krijgen één van de knelpunten. Zonder dit probleem te bagatelliseren houd ik het erop dat het beter is een kleinere kerkenraad te hebben die weet waar ze voor staat, dan met alle geweld lege plaatsen op te vullen. Als dat gebeurt zonder te letten op gave en kwaliteit gaan we mensen ronselen. Daar wordt de kerk niet beter van.

De eenheid bewaren

De kerkenraad is dus meer dan een bestuur dat de boel draaiend houdt. Een kerkenraad dient de kwaliteit van de kerk als geloofsgemeenschap. Daar is nog niet alles mee gezegd. Ik wil daar nog twee dingen aan toevoegen. Allereerst iets over de eenheid. De kerkenraad is er voor *om de eenheid te bewaren*. U zult misschien zelf ook wel ervaren hebben dat dit een hele uitdaging is. In een gemeente kunnen groepen en personen tegenover elkaar komen te staan en kunnen allerlei spanningen ontstaan. Juist in tijden van mondigheid is dat een gevaar. Binnen de kortste keren kan dat tot verwijdering en vervreemding leiden. De ambten zijn er voor bedoeld om verschillen te verdragen. Niet door slappe compromissen of door alles in het vage te laten. Maar wel door verschillen te overstijgen in de eenheid die er is in Jezus Christus. In Zijn naam zijn gemeenteleden en kerkenraadsleden elkaar gegeven als broeders en zusters. In dat alles zult u als kerkenraad het goede voorbeeld moeten geven. Haantjesgedrag en gelijkhebbigheid horen daar niet bij.

Apostolisch

Het tweede waar ik nog aandacht voor vraag is het *apostolische* van het ambt. De apostelen trokken de wereld in en verkondigden Jezus, de gekruisigde en opgestane Heer. Ook doopten zij mensen in de naam van de Vader en de Zoon en de Heilige Geest. Een kerkenraad staat in levende verbinding met die opdracht. In een bepaald opzicht zet u voort wat met de apostelen is begonnen. Dat is een hoge roeping, maar voor minder kunt u niet gaan. Daarnaast betekent apostolisch ook: in het kielzog blijven van de *zending*. De apostelen werden uitgestuurd, de wereld in. God heeft de wereld op het oog en daarom mag een kerk zich niet opsluiten in zichzelf. Vandaag spreken we over missionaire kerk. Meer dan ooit zal het ambt daaraan dienstbaar moeten zijn en gemeenteleden daarin stimuleren. Ik schrijf hier uitgebreider over in een brief aan de pioniers en missionaire werkers.

De agenda

Ik begrijp heel goed dat u als kerkenraad druk bent met van alles en nog wat. De agenda van een kerkenraadsvergadering loopt al snel zo vol dat de neiging bestaat nog meer en nog langer te vergaderen. Met alle gevolgen van dien. Houd daarom steeds de hoofdvraag voor de kerkenraad scherp: zijn wij (nog) een christelijke gemeente? Blijven we luisteren naar het evangelie? Leven we met elkaar als broeders en zusters van de Heer? Geven we als gemeente handen en voeten aan het evangelie? Hoe je deze vragen combineert met de bestuurlijke zaken, die ook geregeld moeten worden? Stel je als kerkenraad steeds weer de vraag wat wel of niet in een kerkenraadsvergadering moet worden besproken. Overweeg steeds opnieuw wat bijvoorbeeld overgedragen kan worden aan het moderamen.

Bij elkaar komen als ambtsdragers is een geestelijke aangelegenheid. In veel kerkenraden is er tijd voor bezinning en wordt er geleefd uit de bron. Dat is onmisbaar. Het werkt door in de bespreking van de verdere agenda. Neem daar dus tijd voor. Ik wens u bij de agenda en bij alle werk dat u als kerkenraad doet de zegen van God toe.

Met vriendelijke groet,

Dr. Arjan Plaisier,
scriba van de generale synode van de Protestantse Kerk in Nederland

Bezoek ook
onze website:
www.pkn.nl/ambt

REACTIES NAAR

synodesecretariaat@pkn.nl
of
Dr. A.J. Plaisier
Postbus 8504
3503 RM Utrecht

Datum
5 juni 2014

Onderwerp
brief over het ambt

'De christelijke gemeente (...) is geroepen een tegencultuur te vormen waar vertrouwen wordt gegeven en waar gemeenteleden ambtsdragers steunen, niet in het minst door voor hen te bidden.'

Aan de ouderling(-kerkrentmeester) en diaken

Beste ambtsdrager,

U krijgt deze brief als een van de vele gemeenteleden in onze kerk die ja heeft gezegd op de vraag om ambtsdrager te worden, ouderling, diaken of ouderling-kerkrentmeester. Gelukkig zijn er steeds weer mensen, waaronder u, bereid zich voor een langere tijd te binden. Dat is niet niets in onze snelle tijd, waarin alles voor even is. U doet uw werk voor minimaal vier jaar. Dat kan zelfs uitlopen op twaalf jaar.

Er gaan stemmen op om die termijnen van vier jaar los te laten. Zo'n termijn zou niet meer realistisch zijn en zou gemeenteleden afschrikken. Dat lijkt een oplossing voor een probleem maar ik vind dit geen goed idee. De kerk heeft mensen nodig die zich voor langere tijd aan een 'dienst' willen binden. Spontane actie is goed, maar ook continuïteit is nodig. Bij een ambt hoort die continuïteit. Alleen zo ben u als ambtsdrager herkenbaar voor de gemeente en kan er sprake zijn van vertrouwen. Alleen zo groeit u in het werk en leert u met de andere ambtsdragers wat het betekent om 'toe te zien' op de gemeente.

Slijten

Daarbij besef ik dat het heel wat is, om deze binding aan te gaan. Ouderling, diaken of ouderling-kerkrentmeester zijn intensief werk en vraagt veel van je en dat dus voor langere tijd. Niet dat het een soort straftijd is. Integendeel, in de gesprekken die ik enige tijd geleden voerde met een aantal kerkenraden, hoorde ik veel ambtsdragers met voldoening spreken over hun werk. Voor ouderlingen zit dat vaak in het bezoekwerk. Voor diakenen in het verlenen van materiële steun. Voor ouderling-kerkrentmeesters in de zorg voor bijvoorbeeld het kerkgebouw. Regelmatig hoorde ik over de saamhorigheid in een kerkenraad en het goede gevoel dat je het samen doet. Het offer van tijd en energie dat je geeft, doet je ook veel ontvangen.

Tegelijk is mij opnieuw gebleken dat het geen gemakkelijk werk is. Je kunt er aan slijten. Het kost veel tijd. Soms gaat dat ten koste van de tijd die je graag bijvoorbeeld in je gezin zou doormaken. Bovendien is een kerkenraadsvergadering niet altijd een avondje uit. Er komt van alles op je af. Soms heb je het gevoel dat je het nooit goed doet. Soms kunnen er in een kerkenraad spanningen ontstaan. Misschien voel je persoonlijk de druk van het ledenverlies van de gemeente. Misschien lig je 's nachts wakker van de vergadering die je net hebt meegemaakt. Het is goed om dit naar elkaar uit te spreken. Het is ook goed om te benoemen dat het werk inderdaad een offer is. Dat is kennelijk de kostprijs die hoort bij de toewijding aan God en de gemeente. Een offer kan zeer doen, maar je brengt het wel uit liefde. Van Jezus kunnen we leren dat het in ons werk niet gaat om succes of welbevinden, maar om de liefde. In navolging aan hem mogen wij ons offer brengen, in het geloof dat God dit zal aanvaarden en gebruiken.

Geroepen door de gemeente

U doet dit werk niet zomaar. U bent gekozen en gevraagd. Dat is gebeurd door de gemeente, door de gemeenschap van broeders en zusters. Die heeft uw gaven, uw inzet en uw trouw gezien.

Je zou kunnen zeggen: het is een verkiezing 'van onderop'. De kerk is geen democratie, maar wel volk van God dat in vrijheid keuzes maakt en in vrijheid mensen verkiest tot ambtsdragers.

Omdat de gemeente u heeft gekozen, bent u ook in het midden van de gemeente bevestigd. Zo werd zichtbaar dat aan u dit ambt werd *toevertrouwd*. Toevertrouwen is mooi. Het is iets actiefs, het geeft ruimte, het is royaal en loyaal. Vertrouwen geven is kostbaar in een tijd van wantrouwen en afrekencultuur. Wij leven in een cultuur waarin je je maar voortdurend moet verantwoorden en je je elke dag moet bewijzen. Gezag staat op voorhand onder verdenking. Die cultuur houdt geen halt bij de deur van de kerk. De christelijke gemeente zal daar weerstand aan moeten bieden. Ze is geroepen een tegencultuur te vormen waar vertrouwen wordt gegeven en waar gemeenteleden ambtsdragers steunen, niet in het minst door voor hen te bidden. Zonder deze steun en dit vertrouwen kunt u uw werk niet doen. Tegelijk is dat vertrouwen een stimulans om uw werk naar eer en geweten te doen. Je hoeft je niet voortdurend te legitimeren, maar je doet wel je best het geschonken vertrouwen niet te beschamen.

Geroepen door God

U doet dit werk niet zomaar. De gemeente heeft u gekozen. In het dienstboek van onze kerk staat er nog iets bij. Daar wordt gezegd: 'Geloof u dat u in uw verkiezing door deze gemeente door God zelf tot deze dienst geroepen bent?' Een verkiezing gebeurt door de gemeente, 'van onderaf'. Tegelijk is het ook een verkiezing 'van bovenaf'. Daarom klinkt het: 'door God zelf geroepen'.

Ik hoor soms ambtsdragers zeggen: 'Dat is wel erg hoogdravend; ik word gevraagd en dan doe ik het, maak er niet meer van'. Bescheidenheid is goed, maar als we de roeping door God schrappen, dan wordt de kerk menselijk, al te menselijk. Die roeping zet ambtsdragers echt niet op een voetstuk. Immers, de hele gemeente wordt door God geroepen. Elke gelovige wordt geroepen een ambt te dragen. God roept echter ook een aantal mensen voor een bijzondere dienst. Omdat het om een *dienst* gaat, heeft het niets met een voetstuk te maken. Wel is het een dienst in Gods naam. Dat geeft vrijmoedigheid en vertrouwen. Zoals een ouderling het me onlangs zei: 'Dit werk doe ik omdat God het van me vraagt. Ik geloof dat Hij me er ook steeds de kracht voor zal geven'.

Meerwaarde

Als ambtsdrager ben je ouderling, diaken of ouderling-kerkrentmeester. Ik hoorde in de gesprekken met kerkenraden dat velen het als een meerwaarde ervaren hun werk voor de kerk te doen juist als ambtsdrager. In ons kerkelijk spraakgebruik kennen we de uitdrukking *gedragen door het ambt*. Ik merk dat dit vooral bij ouderlingen in het pastoraat een rol speelt. Je komt bij mensen over de vloer als ouderling, en niet zomaar als privépersoon. De ander weet dat persoonlijke zaken veilig zijn vanwege je belofte tot geheimhouding. Je spreekt een gebed uit of leest uit de Bijbel, wat je misschien los van je ambt niet zo gemakkelijk zou durven.

Ook voor de ouderling-kerkrentmeesters is deze meerwaarde er. Je bent heel nuchter bezig met financiën. Dat je dat als ambtsdrager doet, maakt duidelijk dat ook dit een echte dienst is aan God en de gemeente. Geld zingt niet los van geloof, hoop en liefde. En daarom weekt de ouderling-kerkrentmeester niet los van de roeping van de kerkenraad om geestelijk leiding te geven.

Dat geldt eveneens voor de diaken. Je doet dit vanuit de dienst aan de tafel van de Heer. Diaken zijn is meer dan geld voor goede doelen bij elkaar halen. Je weet je ingeschakeld in het werk van de barmhartigheid, in navolging van Christus. Je doet een appel op gemeenteleden in Christus' naam. Ook al is de meerwaarde van het ambtsdrager zijn niet altijd exact onder woorden te brengen, hij is er wel.

Ik wens u bij uw ambtswerk vreugde en kracht toe en bovenal Gods zegen.

Met vriendelijke groet,

Dr. Arjan Plaisier,
scriba van de generale synode van de Protestantse Kerk in Nederland

Bezoek ook
onze website:
www.pkn.nl/ambt

P.S.: Uw reactie zie ik graag uiterlijk 1 juni 2015 tegemoet.

REACTIES NAAR

synodesecretariaat@pkn.nl
of
Dr. A.J. Plaisier
Postbus 8504
3503 RM Utrecht

‘Er wordt van je gevraagd richting te wijzen en visie te hebben. Het hoort bij “predikant nu” dat je je nek uit durft te steken en de gemeente bescheiden maar beslist voorgaat, als getuige in deze wereld.’

Datum
5 juni 2014

Onderwerp
brief over het ambt

Aan de predikant

Beste collega,

Eens ben je onder handoplegging bevestigd in je ambt. Dat was in principe voor het leven. Hoe ‘gewoon’ je het beroep van predikant ook opvat, dit blijft bijzonder: een beroep voor het leven, of je nu man of vrouw bent, fulltimer of parttimer, werkzaam in een gemeente, in algemene dienst of in een categoriaal pastoraat. Dat levenslange maakt duidelijk dat je niet alleen dit beroep hebt, maar dat je dominee *bent*.

Verbi divini minister

In een brief aan de kerkenraden schrijf ik iets over de ambten bij elkaar. Ik citeer daarin de kerkorde, waarin staat dat het ambt bedoeld is om de gemeente ‘bij het heil te bepalen’. Daar ziet een kerkenraad op toe. Dat ‘toezien op’ is niet rondlopen als opzichters bij een bouwbedrijf. Het komt vooral uit in het verrichten van een dienst. In de kern is die dienst de *bediening van Woord en Sacrament*. In de kerk is die bediening opgedragen aan de *dienaren van het Woord*, aan de predikanten. Als predikant ben je *verbi divini minister*. Het wezenlijke van het ambt komt vooral uit in deze dienst. Daarom is het niet toevallig dat de predikant voor het leven wordt bevestigd.

Over de predikant spreken we niet meer op verheven toon. Daarmee zouden we een valse toon aanslaan. Hoe vaak heb je niet het gevoel ‘ook maar wat aan te modderen’ (aldus een predikant tijdens een synodevergadering). ‘De dominee gaat voorbij’, luidt een slothoofdstuk van een bekend boek over de predikant, en velen zullen dat herkennen.

Toch zijn jullie er nog en zolang je er bent mag je werk verrichten dat met niets te vergelijken is. Je bent de wijzende vinger van Johannes de Doper naar het Lam van God dat de zonde van de wereld wegdraagt. Je bent, in alle nederigheid, geroepen om het evangelie van het koninkrijk van God te verkondigen, ook als dat botst op tegenkrachten of lijkt te smoren in onverschilligheid. Aan jou is de volmacht verleend de sacramenten te bedienen, waardoor de Heer woning maakt onder de mensen. Je krijgt voor dit alles tijd. Tijd om al vindend en zoekend, al wikkend en wegend, al biddend en studierend de Bijbel te lezen en uit te leggen, zodat mensen Gods woorden in hun eigen taal horen. Behalve ‘leraar’ ben je ook ‘herder’. Je bent vrijgesteld om mensen te vergezellen, ook van buiten de gemeente, om hen te helpen de weg met God te gaan. Mensen nemen je in vertrouwen en delen wat hen ten diepste bezighoudt. Je bent hen nabij in hoogte- en dieptepunten van hun leven. Dat alles is een dienst die je niet zelf hebt bedacht, maar waartoe je geroepen bent door de Heer van de kerk. Het is een dienst die je wordt toevertrouwd door de gemeente, de classis of de landelijke kerk. Daarin ben je tot zegen, ook zonder dat je het vaak zelf weet. Namens de kerk wil ik mijn dankbaarheid uitspreken voor deze dienst, door jou verricht.

Vreugde en verdriet

Ik spreek predikanten die aangeven hun werk met vreugde te doen, de een vooral in en rond de kerkdiensten, de ander in het pastoraat, in de toerusting en catechese, in het opbouwwerk of in een categoriaal pastoraat. Ik hoor ook van predikanten die in hun werk kraken. Die het gevoel hebben op rotsen te ploegen. Die met de

mond vol tanden staan of geen inspiratie meer hebben. Die het gevoel hebben leeggezogen te worden en zelf hun geloof kwijt dreigen te raken. Dat kan ook alles te maken hebben met de omstandigheden waarbinnen je werkt. Wat te doen als je ouder wordt en er zo nodig weer vernieuwd moet worden? Als je jong bent en er voor je gevoel niemand beweegt? Hoe ga je om met ledendaling, vooral als er jouw kant op wordt gekeken? Wat als je diep gekwetst wordt door kritiek, die geleverd wordt zonder mededogen of zonder verstand van zaken? De een krijgt het meer voor zijn kiezen dan de ander, vreugde en verdriet is nooit gelijk verdeeld en de ene plaats is de andere niet. Wat kan ik hierop zeggen? Op een preek van mijn kant zitten jullie niet te wachten. Ik kan alleen maar zeggen: houd vol, heb goede moed. Met elkaar doen we een werk waarvan Paulus ooit heeft gezegd dat het 'niet tevergeefs is in de Heer' (1 Korinthe 15:58). Dat 'niet tevergeefs' kan voor onze ogen verborgen zijn, maar misschien is dat de wijze waarop wij delen in de gelijkenis van de graankorrel, die alleen vrucht draagt door te sterven.

Collegialiteit

Graag wil ik in deze brief nog drie dingen noemen die mijns inziens aangelegen zijn. In de eerste plaats het belang dat je werkt in een college, de kerkenraad. Je staat er niet alleen voor in de dienst aan de gemeente. Dat vraagt dat je benaderbaar en aanspreekbaar bent. Dat je kunt en wilt communiceren. Dat je het vermogen hebt de vrede te bewaren.

Behalve in een college werk je ook als collega. In de brief aan de kerkenraden sprak ik over supervisie. Een woord dat ook belangrijk is, is *intervisie*. Oog voor elkaar, leren van elkaar, solidair zijn met elkaar. Je kunt je bestaan zelf eenzaam maken, maar niemand is tot het isolement geroepen. Daarom roep ik je graag op om verantwoordelijkheid te nemen in de collegiale verbanden waarvan je geacht wordt deel uit te maken en ontdek dat anderen graag jouw collega willen zijn.

Persoon

In de tweede plaats iets over de dubbelheid dat het ambt jou draagt en dat omgekeerd jij het ambt draagt. Het ambt draagt jou. Je wordt door een gemeente niet in de eerste plaats als privépersoon gezien maar als dominee. De andere kant is, dat jij het ambt draagt. Mensen verlangen van jou als predikant dat je persoonlijk instaat voor wat je zegt. Dat je wat te zeggen hebt omdat je zelf door het evangelie bent aangesproken. Dat in wat je zegt je hart meespreekt. Dat ze in jouw doen en laten zien dat je dienaar van God bent.

Jij draagt ook het ambt. Dat zegt iets over je rol als voortrekker. De idee van de grote leider staat haaks op ons denken over het ambt, hetzelfde geldt voor wegduiken of je verschuilen. Er wordt van je gevraagd richting te wijzen en visie te hebben. Het hoort bij 'predikant nu' dat je je nek uit durft te steken en de gemeente bescheiden maar beslist voorgaat, als getuige in deze wereld.

Praxis pietatis

In de derde plaats onderstreep ik het belang zelf gevoed te worden. Je kunt het alleen volhouden als predikant wanneer je als gelovige blijft leven. Niets is erger dan een predikant die wel zijn werk blijft doen, maar die als gelovige afhaakt. Die wel blijft preken, maar zelf niet meer 'onder het woord staat'. De predikant heeft tijd nodig voor gebed, bezinning, inkeer en omkeer. Je praktijk vraagt om een *praxis pietatis*, een oefening in vroomheid, een geleefde spiritualiteit.

Als predikant dreig je leeggezogen te worden. Daar helpt alleen 'bidden en waken' tegen. Ik hoop dat je de vrijmoedigheid hebt daar tijd voor te nemen, ook bij een volle agenda. Als predikant leef je van wat je ontvangt.

God zegene je in je dienstwerk.

Met vriendelijke groet,

Dr. Arjan Plaisier,
scriba van de generale synode van de Protestantse Kerk in Nederland

P.S.: De andere brieven die ik schreef over het ambt kun je vinden op www.pkn.nl/ambt. Je reactie zie ik graag uiterlijk 1 juni 2015 tegemoet.

Bezoek ook
onze website:
www.pkn.nl/ambt

REACTIES NAAR

synodesecretariaat@pkn.nl
of
Dr. A.J. Plaisier
Postbus 8504
3503 RM Utrecht

Datum
5 juni 2014

Onderwerp
brief over het ambt

'Onze structuur van regels en vergaderingen lijkt soms op een kooi waar we in gevangen zitten. (...) We zullen ons in moeten stellen op een kerk die een lichter scheepje is.'

Aan de leden van de klassicale vergadering

Beste afgevaardigde,

De klassicale vergadering (en de synode) is voor veel gemeenten een ver-van-mijn-bed-show. Dat vind ik niet zo vreemd. Het kerkelijk leven van de gelovigen speelt zich nu eenmaal af in de eigen gemeente. In de gemeente leven mensen met elkaar als broeders en zusters van de Heer. Daar komen zij samen rond Woord en sacrament. Bovendien is een plaatselijke gemeente voluit kerk en lichaam van Christus. Het is niet een onderafdeling van een hoofdbureau. Daarom is de plaatselijke kerkenraad vrij om leiding te geven aan haar gemeente. Zo is het en zo moet het blijven.

Katholiek

En toch is het terecht dat er 'meerdere vergaderingen' zijn. De kerk bevindt zich wel in een plaats maar is niet van die plaats. En is dan ook meer dan de plaatselijke gemeente. Bij het christelijk geloof hoort het besef dat de kerk het *wereldwijd lichaam van Christus* is. Een plaatselijke gemeente staat per definitie open naar dit wereldwijde lichaam van de Heer. Dat begint bij de buurgemeenten, het eindigt bij 'de einden van de aarde'. Het is erg genoeg dat het lichaam van Christus gescheurd is, ook in Nederland. We zijn in ons land helaas niet met alle kerken verbonden in één *zichtbaar* lichaam. We zien uit naar de dag dat dit wel zo is. Voorlopig krijgt het wereldwijde lichaam van Christus voor ons in Nederland *zichtbaar* gestalte in de Protestantse Kerk in Nederland. Een gemeente die alleen bezig is met zichzelf verliest het besef deel uit te maken van de 'ene heilige katholieke (algemene) christelijke kerk'.

De plaatselijke gemeenten zijn dus ook met elkaar kerk. Zo is het altijd geweest. Dat kunnen we al opmaken uit het oudste boek van de kerkgeschiedenis, *Handelingen der Apostelen*. Daar lezen we bijvoorbeeld dat gemeenten voor elkaar collecteerden. En als er een groot vraagstuk was, werd dat besproken in een soort synode (Handelingen 15). Dat 'met elkaar kerk zijn' kan op vele manieren worden georganiseerd. In de Protestantse Kerk hebben we dat gedaan door gemeenten in een regio samen te brengen in classes. En met een generale synode, waar de klassicale vergaderingen samenkomen.

Grote vragen

U bent afgevaardigde naar een klassicale vergadering. U maakt daar tijd voor vrij en daarmee drukt u het belang uit van het kerk-zijn met elkaar. Tegelijk zult u zich ook als geen ander realiseren dat het zaak is dat dit 'kerk met elkaar' inhoud *heeft*, anders wordt een klassicale vergadering een nietszeggend lichaam. Als mijn waarneming klopt zijn er nogal wat klassicale vergaderingen die een noodlijdend bestaan lijden. Juist dan is een visie op de bestaansreden ervan urgent. Ik geef een voorzet. Naar mijn overtuiging is de classis een verband om eerlijk en radicaal over ons kerk-zijn te spreken. Over wat we geloven en wat ons ontroert. Over wat de crisis van de kerk met ons doet. Over hoe we een levende geloofsgemeenschap kunnen zijn. Over de inspiratie die wij uit de traditie putten. Dat zijn stuk voor stuk urgente vragen, die plaatselijke gemeenten niet op hun eentje kunnen beantwoorden. Die vragen om ontmoeting en bezinning. Om onderlinge bemoediging en toerusting.

En wellicht ook om gemeenschappelijk initiatief. Een classicale vergadering is verantwoordelijk voor het leven van de kerk in haar regio en voor de vraag naar de christelijke presentie aldaar. Als die vergadering zich beperkt tot het afwerken van een agenda van kerkordelijke zaken, zorgt dat voor de dood in de pot. Als het echter een vergadering is waar de grote vragen van kerk, geloof en christen-zijn op tafel komen, waar we allemaal voor staan, leeft de classis.

Misschien zegt u: maar dat doen we allemaal in onze classis. Daarom is het zo inspirerend er bij te zijn en daarom rapporteer ik over dit alles met enthousiasme aan mijn plaatselijke gemeente. Ik hoor daar dan graag over. Wie weet kan dat andere classes helpen in hun vergadering. Het kan ook zijn dat u zegt: voor mij is de classisvergadering een soort corvee en eerlijk gezegd valt er weinig terug te koppelen naar de eigen gemeente. Dan is het goed om dat aan te kaarten in uw vergadering. Anders bestaat de kans dat uw classis, uw regionale kerk, een zachte dood zal sterven.

Opzicht

Ik voeg daar nog het volgende aan toe. De classis is het verband waarin we zorg voor elkaar dragen en zelfs over elkaar waken. Dat laatste gebeurt mede door de colleges van visitatie en opzicht die aan de classicale vergadering zijn verbonden. Ik kan me voorstellen dat dit bevoogdend klinkt. Maar het is niet bedoeld in de zin van 'elkaar de maat nemen'. Ik denk eerder aan het Schriftwoord: 'Aanvaard elkaars gezag uit eerbied voor Christus'. (Efeze 5:21) De mentaliteit van 'ieder voor zich en bemoei je niet met onze gemeente' leidt tot nietszeggend kerk-zijn. Elke gemeente is vrij, maar wel vrij in Christus. Een classicale vergadering, bijgestaan door colleges voor visitatie en opzicht, is ervoor om deze vrijheid in Christus te bewaren. Voor die taak moet een classicale vergadering niet terugschrikken. Zij draagt bij aan kerk-zijn in Christus' naam. Daarom wil ik u graag aanmoedigen deze taak met overtuiging te blijven uitvoeren.

Vergadercultuur

Dan is er nog een aangelegen punt dat ik wil noemen. Ik richt me daarbij met name tot de breed moderamina van de classicale vergaderingen. Zoals u weet hebben we als Protestantse Kerk een flinke vergadercultuur, van (wijk) kerkenraden tot synode. Iemand die als ambtsdrager in een wijkgemeente wordt gekozen, kan al heel snel in vijf verbanden aan het vergaderen zijn. Was dat het nu, waarvoor je je beschikbaar hebt gesteld? Ook hebben we een kerkorde en organisatie die er niet om liegen. Kijk maar eens wat er allemaal op uw bordje komt. Dat wordt nog heel wat meer, als u te maken krijgt met problemen in gemeenten van uw classis. In een bezoek dat ik ter voorbereiding van deze brieven aan één van de breed moderamina bracht, kwam dat bijna als een noodkreet naar voren. Een deugdelijke kerkorde is een groot goed. En toch bekruipt me het gevoel dat het schip van onze kerk wel erg zwaar opgetuigd is. Onze structuur van regels en vergaderingen lijkt soms op een kooi waar we in gevangen zitten. Ambtelijke vergaderingen dreigen regelclubs te worden. Veel energie gaat zitten in de organisatie. Hoe krijgen we daar in de toekomst nog de mensen voor? We zullen ons in moeten stellen op een kerk die een lichter scheepje is.

Ik heb geen pasklaar antwoord hierop. Een aantal jaren geleden is er een evaluatie van de kerkorde geweest. Dat heeft waardevolle verbeteringen opgeleverd, maar het bovenbeschreven probleem is er niet mee opgelost. Graag wil ik u als classicale vergadering en als breed moderamen uitnodigen hierover na te denken en met aanbevelingen en suggesties te komen. Dat u daarbij ook het voor en het tegen van de classis en haar functioneren meeneemt, spreekt vanzelf. We hebben elkaar nodig om tot een lichtere kerkstructuur te komen, die de vreugde van het kerk- en christen-zijn dient.

Intussen wens ik u kracht en inspiratie toe bij al uw werk, in Christus verbonden.

Met vriendelijke groet,

Dr. Arjan Plaisier,
scriba van de generale synode van de Protestantse Kerk in Nederland

P.S.: De andere brieven die ik schreef over het ambt zijn te vinden op www.pkn.nl/ambt. Uw reactie zie ik graag uiterlijk 1 juni 2015 tegemoet.

Bezoek ook
onze website:
www.pkn.nl/ambt

REACTIES NAAR

synodesecretariaat@pkn.nl
of
Dr. A.J. Plaisier
Postbus 8504
3503 RM Utrecht

Datum

5 juni 2014

Onderwerp

brief over het ambt

'Ik zie u (daarbij) als een kritische spiegel en wil in die spiegel kijken.'

Aan de bisschoppenconferentie

Geachte monseigneurs,

Als Protestantse Kerk denken we opnieuw na over het ambt. Ik schrijf er zeven brieven over. Ik nodig u van harte uit die te lezen en uw licht er over te laten schijnen. Eén van die brieven richt ik tot u. Als Protestantse Kerk weten we ons met uw kerk in menig opzicht verbonden. We delen het geloof in de drie-enige God en erkennen elkaars doop. We zijn beiden lid van de Raad van Kerken en werken samen in missionaire initiatieven als *The Passion*. Er zijn echter tussen ons ook verschillen. Die betreffen met name het ambt.

De geschiedenis

Ik hoef u niet uitgebreid te schrijven over de historie van het ambt. Kort geef ik mijn verstaan ervan weer. Jezus heeft *apostelen* uitgekozen en de wereld ingestuurd om het evangelie te verkondigen. In de kerk zijn er van meet af aan mensen geroepen tot een bijzondere dienst, te verrichten in het spoor van de apostelen, zoals diakenen, evangelisten, profeten en leraars. Uit het Nieuwe Testament wordt duidelijk dat er in de lokale gemeenten ambten waren, meestal aangeduid als opzieners en oudsten, *episkopoi* en *presbuteroi*.

In de geschiedenis van de vroege kerk is het ambt vooral in de lijn van de *episkopoi* verder ontwikkeld. Bisschoppen lieten zich bijstaan door andere ambtsdragers, priesters en diakenen. Bisschoppen vormden tezamen de leiding van de katholieke kerk. Bisschoppen van belangrijke plaatsen kregen een bijzonder gezag en binnen de kerk van het Westen kreeg de bisschop van Rome de status van *primus inter pares*.

De Reformatie

De Reformatie had geen principiële bezwaar tegen bisschoppen, noch tegen een *primus inter pares*. Wel was de bisschop in het oog van de reformatoren te zeer een wereldlijke figuur geworden, die aan de kerntaken, te weten de dienst van Woord en sacrament en de pastorale dienst, onvoldoende of helemaal niet meer toekwam. In plaats van deze dienst zagen zij hoe een kerkelijke ambtsstructuur was ontstaan, die dreigde tussen Christus en de gelovigen in te staan. De Lutherse Reformatie behield de bisschop maar stelde het predikambt centraal. In de kerken van de Calvinistische Reformatie kwam, kort gezegd, in plaats van de bisschop de *verbi divini minister*, de predikant en met hem de classicale vergadering. Onder andere vanwege dit verschil in ambtsopvatting is het in de kerk tot een definitieve breuk gekomen.

Drie keer in de spiegel kijken

Kan deze breuk geheeld worden? Dat zal niet zonder eerlijk gesprek kunnen. Ik zie u daarbij als een kritische spiegel en wil in die spiegel kijken. Dan vallen mij drie dingen op. In de eerste plaats dat wij Protestanten vaak geneigd zijn vrijheid te zien in tegenstelling tot gezag. Protestantisme wordt in dat geval 'ieder voor zich' en 'anything goes'. U roept ons in herinnering dat geloof ook *geloofsgehoorzaamheid* betekent. Een gehoorzaamheid die zich richt op Christus, maar die niet los staat van de herderlijke dienst van de kerk.

In de tweede plaats onderken ik, dat protestantse ambtelijke vergaderingen een belemmering kunnen zijn voor *persoonlijk* gezag. Onze kerk kent kerkenraden, classicale vergaderingen en de generale synode, ondersteund door colleges van visitatie en opzicht. Daar zit veel goeds in, maar in de praktijk wordt soms persoonlijk gezag gemist. Niet voor niets komt de roep om een pastor pastorum of zelfs een bisschop regelmatig op in onze kerk. Ten overstaan van u zullen we ons de vraag moeten blijven stellen op welke wijze in een presbyteriale synodale kerk persoonlijk gezag ruimte en erkenning krijgt.

In de derde plaats moet gezegd worden dat in onze kerk vaak weinig besef leeft van de betekenis van onze ambten als dragers van de eenheid van de kerk. Uw kerk is een wereldwijde kerk. Daarmee vergeleken hebben onze gemeenten en onze kerk gemakkelijk iets al te plaatselijks of nationaals. De blik is daardoor vaak te zeer op het eigen erf is gericht. Ook wordt de betekenis van zichtbare eenheid nogal eens ondergewaardeerd. Het centraal stellen van Waarheid dreigt dan ten koste te gaan van de eenheid van de kerk.

Drie vragen

Op mijn beurt neem ik de vrijheid u drie vragen voor te leggen. De eerste heeft te maken met de kern van het ambt, *dienst aan het evangelie van Jezus Christus*. Het gezag van het ambt is een lichte dienst. Het verwijst immers naar het gezag van de levende Heer. Hoe ziet u dit *doorzichtig* zijn van het ambt tot op Christus in uw ambtsleer en praktijk? Hoe helpt het gelovigen om tot een eigen geloofsweg met God te komen en dit geloof te verantwoorden in het dagelijks leven?

De tweede heeft te maken met het *collegiale karakter* van het ambt. Dat komt in de Protestantse Kerk tot gelding in een kerkenraad. Is er in uw ambtspraktijk voldoende ruimte om dit collegiale karakter gestalte te geven? En in verband hiermee: is er voldoende ruimte voor de inbreng van de gelovigen en hun gaven in de ambtelijke dienst van de kerk?

De derde vraag, die er ook een aan onszelf is, betreft het ambt als teken van verbinding met de katholieke kerk. Wij zijn als kerken nu niet ten volle katholiek. Juist daarom verstaan we onze ambten als open handen naar de gehele christenheid. In het bijzonder naar u, met wie we een gezamenlijke geschiedenis hebben van 1500 jaar. *Kunnen we elkaars ambten erkennen als deze open handen?* En kunnen we die ambten dan ook erkennen als diensten die God gebruikt, ook zonder elkaars ambtsvisie ten volle te delen?

Deze derde vraag spits ik toe. Kunnen we elkaars ambten erkennen als diensten die God gebruikt in de *apostolische missie*? Een missie die gericht is op een post-christelijke wereld, waarin de kerk marginaal is. We hebben wederzijds uitgesproken dat de dienst aan het evangelie in een samenleving die ontzield is geraakt onze prioriteit is. Misschien meenden we vijfhonderd jaar lang de luxe te hebben gescheiden te kunnen zijn. Die luxe is voorbij. We zijn terug bij de zending van de apostelen. Wat mij betreft zijn we daarmee terug bij elkaar. Dat stelt ons protestanten voor de vraag of wij u, bisschoppen (en de paus), als apostolische getuigen zien. Aan u de vraag of u zo onze dominees kunt erkennen. Zou deze wederzijdse erkenning niet het belangrijkste obstakel uit de weg ruimen, dat ons van elkaar scheidt, en zo een fundamentele stap naar kerkelijke eenheid kunnen zijn? Onder andere daarover voeren we graag het gesprek met u.

Ik wens u bij al uw arbeid van harte de zegen van Christus, de Heer van de kerk toe.

Met vriendelijke groet,

Dr. Arjan Plaisier,
scriba van de generale synode van de Protestantse Kerk in Nederland

Datum
5 juni 2014

Onderwerp
brief over het ambt

*'Ambtsdragers zijn geen ambtenaren.
Het zijn getuigen, in woord en daad.'*

Aan de missionaire werker en de pionier

Beste pionier,

In een serie brieven over het ambt mag een brief aan jullie als missionaire werkers en pioniers niet ontbreken. Jullie zijn nu al niet meer weg te denken uit onze kerk en ik verwacht dat in de toekomst de betekenis van jullie werk verder zal groeien. Ik wil jullie in deze brief graag een hart onder de riem steken. Tegelijk gaat het in deze brief niet alleen over jullie. Ik wil ook iets zeggen over het ambt in zijn algemeenheid. Mijn belangrijkste punt is om in herinnering te roepen dat ambt alles te maken heeft met missionair zijn. Onze kerk heeft ambten en moet die houden, want juist daardoor is zij missionair.

Dat gaat in tegen geluiden die ik regelmatig hoor, als zouden ambt en missionair niets met elkaar te maken hebben. Ambt zou dan staan voor binnenkerkelijkheid, instituut, traditie en verleden. Missionair daarentegen voor gerichtheid naar buiten, beweging, experiment en toekomst. Als dat waar zou zijn, dan is het ambt voor het missionaire werk inderdaad eerder een rem dan een stimulans.

Apostolisch

Ik weet niet of jullie het zo ervaren. Als dat zo is, is er iets scheef geraakt. Het ambt is van oorsprong namelijk helemaal niet binnenkerkelijk. De eerste ambtsdragers waren de *apostelen*. Zij werden de wereld ingestuurd om daar het goede nieuws bekend te maken. In het verleden zijn er bij uitstek missionaire bisschoppen geweest, denk aan Willibrord. Predikanten in de Reformatietijd dienden vluchtelingengemeenten van een internationaal karakter. Het ambt heeft dus vaak zijn 'missionaire potentie' bewezen. Ik zou zeggen: waarom die potentie niet opnieuw ontdekken? We doen dan bovendien iets waar ook onze eigen kerkorde ons toe oproept. Daar staat dat het ambt er is om de gemeente 'bij het heil te bepalen', maar ook 'bij haar roeping in de wereld te bewaren'. Dat kan alleen als ambtsdragers naar buiten kijken, naar de wereld, die God zo lief heeft gehad dat Hij zijn enige Zoon gegeven heeft.

Het ambt is van huis uit missionair. Het valt echter niet te ontkennen dat de functie van het ambt in werkelijkheid vaak een 'passen op de winkel' is geweest. Dat is niet zo vreemd in de tijd dat de kerk een vanzelfsprekendheid was. In de post-christelijke tijd waarin we nu leven is dat niet langer houdbaar. Ambtsdragers die alleen een (slinkende) groep gelovigen bedienen en een instituut overeind houden, raken los van de missie van de apostelen. Ik schrijf dit niet denigrerend. Liever de trouw van vele ambtsdragers om een grijzer en kleiner wordende gemeente te dienen, dan grote woorden en mooie dromen zonder gevolg.

Geen ambtenaren

Toch is er meer nodig. In een tijd van 'religieus analfabetisme' hebben we ambtsdragers nodig die zelf vrijmoedige gelovigen zijn. En die gemeenteleden stimuleren om naar anderen 'verantwoording af te leggen van de hoop die in ons is'. Ambtsdragers zijn geen ambtenaren. Het zijn getuigen, in woord en daad. Ook met hun vragen en aanvechting en met het gevoel er niet klaar voor te zijn. Maar die toch de moed hebben zich persoonlijk in te zetten voor God en zijn koninkrijk.

We hebben de diaken nodig die weet van het bedrijf in de buurt waar ontslagen vallen. Van de school die vaak een opvoedingsinstituut is geworden. Van de mensen die naar de voedselbank gaan. We hebben de predikant of de ouderling nodig die de behoefte aan zingeving van tijd- en buurtgenoten peilt en zoekt naar wegen om het evangelie hoorbaar en tastbaar te doen worden. Zo krijgen we weer aansluiting bij waar het ambt wezenlijk voor is bedoeld. Hoewel deze brief vooral aan jullie als missionaire werkers en pioniers gericht is, nodig ik kerkenraden en ambtsdragers uit hierop te reageren. Hoe die reactie ook uitvalt, ik ben ervan overtuigd dat jullie aanwezigheid als missionaire werkers en pioniers de ambtsdragers weer helpt verbinding te krijgen met de voeten en handen van de apostelen.

Vierde ambt?

Het ambt is dus missionair. Een andere vraag is, of er ook een missionair ambt moet komen. We hebben nu drie ambten: predikant, ouderling en diaken. Voor deze drie is veel te zeggen. Het verkondigende, het pastorale en het diaconale zijn ermee verankerd. Je kunt echter niet beweren dat dit drietal rechtstreeks uit de Bijbel af te leiden valt. De inrichting van het ambt is flexibel en staat open voor nieuwe ontwikkelingen. Eén van die nieuwe ontwikkelingen is bijvoorbeeld de kerkelijk werker. Die heeft in onze kerk intussen een volwaardige plaats ingenomen en dat mag bij deze ook onderstreept worden. Na wikken en wegen heeft de generale synode besloten aan hen het ambt toe te kennen van ouderling of diaken. Er is wel overwogen of er misschien een vierde ambt moest komen, dat van kerkelijk werker, maar er waren redenen om dat niet te doen. Daarmee is de mogelijkheid van een vierde ambt niet van tafel. Denken jullie eens mee of we in onze tijd de mogelijkheid zouden moeten bieden voor het ambt van evangelist. In de praktijk van het werk zal moeten blijken wat nodig is. De kerk zit in een transformatieproces en dat kan ook gevolgen hebben voor de invulling van onze ambten.

Kerkorde

Een belangrijke vraag is, of er handelingen zijn, die aan het ambt van predikant voorbehouden zijn. Er zullen nieuwe gemeentevormen ontstaan, *fresh expressions of church*. Wie doet wat in zo'n nieuwe gemeente? Zo'n gemeenschap kan samenkomen in een kerkgebouw, maar ook in een kroeg, op een zolder, in een bibliotheek of in een buurthuis. Vanuit het informeel samenzijn als praatgroep kan liturgisch leven ontstaan. Pioniers moeten daarin vrij kunnen opereren. Ze moeten kunnen spreken. Ook kunnen preken? Ook het heilig avondmaal en de doop kunnen bedienen? Moeten ze in dat geval bevestigd worden als ouderling door een gemeente of classis die achter het pionierswerk staat? Onze kerkorde biedt daarvoor de ruimte en we hebben als generale synode intussen besloten die ruimte optimaal te gebruiken. De predikant is dus niet langer de *exclusieve verrichter* van bepaalde handelingen. Wijst dat er op dat het ambt ook een vorm is van supervisie, dat ambtsdragers er vooral op toezien dat alles met stichting gebeurt, ook in de nieuw gevormde gemeenschappen en dat daarin niet bepaalde handelingen aan bepaalde ambten gebonden hoeven zijn?

Dit zijn allemaal vragen die passen in een brief aan jullie. Reageer er vooral op. In ieder geval is het belangrijk dat jullie werk gedragen wordt door de kerk, door gemeente(n) of een classis. Voorop staat dat de kerkorde dient voor het goede leven dat God geeft in de gemeenschap met elkaar en niet een belemmering daarvan kan zijn. En dat het ambt bedoeld is om te stimuleren. Wees er daarom van verzekerd, dat ambtelijke vergaderingen verheugd zijn over nieuw kerkelijk leven aan haar grens of op haar gebied, daar ruimte aan geven, dat ondersteunen en zegenen.

Jullie werk speelt zich op een bijzondere manier in de voorhoede naar de toekomst. Mede door jullie zal de kerk nieuwe ontdekkingen doen. Ontdekkingen die ten goede zullen komen aan de kerk in haar geheel, zowel in haar nieuwe gestalten als in haar beproefde en klassieke gestalten. De Geest van Pinksteren zij daarom in alles met jullie.

Met vriendelijke groet,

Dr. Arjan Plaisier,
scriba van de generale synode van de Protestantse Kerk in Nederland

P.S.: De andere brieven die ik schreef over het ambt kun je vinden op www.pkn.nl/ambt. Je reactie zie ik graag uiterlijk 1 juni 2015 tegemoet.

Bezoek ook
onze website:
www.pkn.nl/ambt

REACTIES NAAR

synodesecretariaat@pkn.nl
of
Dr. A.J. Plaisier
Postbus 8504
3503 RM Utrecht